

YENİ BALIK

Suavi Kemal YAZGIÇ

Yeni Balık, hangi insanlar tarafından inşa edildiği ile değil hangi insanları yetiştirdiği ile anılır. Kadim bir şehir olduğu söylenegelmiştir daima. Ancak kesin bir kuruluş tarihi saptanılmamıştır. Bir rivayete göre Babil Kulesi'ni inşa etmeyi reddedenler kurmuştur bu şehri. Kulenin inşasına katılmayı reddettikleri için o dönemde yaşadıkları Balık'tan sürgün edilmişler, buraya göç edip Yeni Balık şehrini kurmuşlardır. Bir başka rivayete göre ise Hazreti Nuh zamanında yaşanan tufandan sonra sular çekilince yerleşecek yer arayan insanlar Balık şehrinin harabelerinin olduğu noktada Yeni Balık şehrini kurmuşlardır. Marco Polo, şehri gezerken kendini dev bir kütüphanenin raflarının arasında dolaştığını zannettiğini, kentin en yaşlı kişisine “*Burada herkes birer âlime benziyor. Hiç öğrenci yok mu?*” diye sorduğunda “*Tam tersine burada herkes talebe.*” cevabı aldığını anlatmış ancak bunu anlattığı defter, bir yangında yitip gitmiştir.

Şehirde “okul” bitirilen bir kurum olarak kabul edilmediği için hiç kimse diploması yoktur. Esasen şehirde inşa edilmiş bir okul binası bile mevcut değildir. Bütün şehir bir okul kabul edilir onun yerine. İnsanlar okullara değil derslere devam ederler ve devam ettikleri derslere ilişkin bir belge alırlar. Ders veren kişiler de ders verebilmelerini diplomalara değil öğrencisi oldukları derslere borçludurlar.

Şehir, bir nehrin denize kavuştuğu noktadadır. Arkasında dev sıradağlar olduğu için yüzünü denize çevirmiştir bu şehrin ahalisi. Sürekli ticaret gemilerinin uğradığı limanı, şehrin nüfusunun da farklı farklı kavimlere mensup insanlardan oluşmasının sebebidir. Şehrin zenginlikleri ise başka ülkelerden sanatçı ve âlimleri cezbeder. Dünyanın hangi ülkesinde bir icat yapılırsa ya ilk bu şehirde insanların hizmetine sunulur yahut başka diyarlarda kıymeti bilinmediği için dönüp dolaşıp bu şehre ulaşır. Yazarlar, şairler kâh ilham almak için bu şehre gelirler kâh yazdıklarını insanların beğenisine sunmak için.

Şehirde bir ulu caminin ve mescitlerin yanı sıra farklı Hristiyan mezhelerine ait kiliseler ve havra da yer alır. Kapalıçarşı'nın çok yakınında bulunan genişçe bir park ise içinde bazı nadir ağaçların ve çiçeklerin de bulunduğu, geyiklerin ve tavşanların serbestçe dolaştığı bir koruya ev sahipliği yapar. Şehrin muhtelif yerlerinde başka başka parklar da bulunur ve ana caddelerinin tamamı iki sıra ağaç dikilidir.

Şehir arabalardan ziyade yayaların hayatlarını kolaylaştıracak şekilde tasarlanmıştır. Arabalar ise yeraltına inşa edilmiş bir yollar alanını kullanır. İnsanlar arabalarını yolların arasındaki yer altı garajlarında bekletip caddelere çıkarlar ve gidecekleri yer yürüyerek ulaşırlar.

Şehrin merkezindeki büyük caminin hemen yanındaki Kapalıçarşı ve etrafındaki esnaf ve zanaatkarlar şehrin yönetiminden ziyade kendi kurdukları loncaların denetiminden çekinirler. Ancak iki esnafın onayıyla dükkân açabilen esnaf, Kapalıçarşı'da dükkân açabilmek için de Kapalıçarşı'nın esnafından da ayrıca onay almak zorundadır. Ayrıca şehirde kimse çıraklığını ve kalfalığını yapmadığı için ustası olamaz.

Şehirdeki binaların çoğunluğu tek katlı, küçük bir kısmı ise iki katlıdır. Her evin çevresinde bir bahçe bulunur ve bahçelerin bakımlı olması ev sahiplerinin temel sorumlulukları arasında yer alır. Üç katlı binaya rastlamak ise neredeyse imkânsızdır. İnşa edilecek her konut için sadece şehrin yönetiminden değil inşaattan etkilenecek semtte oturanlardan da izin almak gerekir. Aynı durum, binasında tadilat yapacak kişiler için de geçerlidir. Hatta bir evin rengini değiştirirken bile çevredeki ev sahiplerinden onay alınma şartı istenir. Evler, daha planlama aşamasından itibaren ait olacağı çevre ve diğer binalar hesaba katılarak tasarlanmak ve inşa edilmek zorundadır. Bu yüzden de hiçbir evin diğerinin mahremiyetini ihlal etmesi veya manzarasını kapatması söz konusu bile değildir.

Şehrin vatandaşlarından yılda en az bir kez, iki-üç sayfalık kısa bir metin yazması istenir. Metinde her vatandaşın kendi ideal şehirini yazması beklenir. Bu metinler, kitap olarak bir araya getirilir ve bütün vatandaşların söz konusu kitaplara ulaşması sağlanır. Yayınlanan kitaplardan yedişer nüsha ise bir kütüphanede bulundurulur. Bir bilginin ancak paylaşılabildiği ölçüde bilgi olabileceğini düşünen Yeni Balık sakinleri sadece kendilerine saklamaz bildiklerini “talip” olan herkesle paylaşır ve her talipten de bir şeyler öğrenmek için özel gayret sarf ederler.

Yeni Balık'ı şehir kılan özelliği, sadece “yerlileri” değil misafirleri ve şehrin yerlisi olmaya talip olanlarıdır da...